

Gigaaréna a „tó partján”

A hely szellemében épült, mégis tájidegen színház...

A Massaciucoli-tó partján fekvő Torre del Lago nyári estéit 1899 óta – a helyet otthonául választó – Puccini dallamai zengik be. A hagyomány szerint annak idején a falusiak előszere-ttel sétáltak el Puccini villája előtt, ahonnan kihallatszottak a készülő operák melódiái. Halála után pedig nyári operaprodukciónak révén csendülnek fel művei. Általános vélekedés, hogy a *Turandot* minisztereinek vidéki békéről álmodozó tercettjében e táj, e tó békéjét örökítette meg a zeneszerző. Ám az operában emlegetett „tó partján”, a ma emlékmúzeumnak helyet adó Puccini-villától néhány méterre tájidegen építészeti monstrum látványa töri meg a békebeli idillt. Mintha egy gyárépület és egy sportstadion került volna egymás mellé. Az építménynek a tóhoz igazodó kék színe sem segíti a tájba illeszkedését – mintha az egyik cél az lett volna, hogy így is felhívják a figyelmet Európa egyik legnagyobb nyári színházára. A nádas mellett ugyanis a Torre del Lago-i Puccini Fesztivál számára építették fel a modern komplexumot.

Puccini néhány barátja szerint a zeneszerző is szeretne volna, ha operái felcsendülnek itt. Ezt az állítást többen – köztük az unoka, Simonetta Puccini – megkérdőjelezi: nem hiszik, hogy a kis falu nyugalmát így módon meg akarta volna törni. Halála után pár évvel, 1930-ban *Bohém-élettel* megindították a nyári operajátszást, kezdetben a Puccini-villa előtt. 1966-ban kerültek a produkciók közvetlenül a Massaciucoli-tó partjára, a kikötő északi részére.

1990-ben nagyszabású fesztivállá alakult a rendezvény. E folyamat része volt az új művészeti komplexum kialakítása. 2003-ban születtek meg Italo Insolera neves építész sokak által támadott tervei egy új szabadtéri színház felépítéséhez, amit szuperteknikával kialakított gigaarénaként, „öko-szörnyeteg”-ként is jellemezte az akkori sajtó. „Túl sok a torony” – írta például a *La Repubblica*, s az ellenzők elérték, hogy a 2008-ban Puccini születésének 150. évfordulójára átadott építmény négy betontornyából kettőt lebontsanak.

A színházak viszont elégedettebbek az új színházzal. Legalábbis ez derült ki számunkra a nyáron a miskolci Operafesztiválon vendégeskedő társulat egyik műszaki vezetőjével, az 1995 óta itt dolgozó Enrico Ghiglioneval folytatott beszélgetésünk során.

– Korábban ideiglenes építmények adtak otthont a fesztiválnak, amiket a szezon végén mindig lebontottak a nézőtértől kezdve a színház

► A monumentális színház Torre del Lagóban

padon át a háttér munkának helyet adó bungalókig – idézi fel a régebbi állapotokat Ghiglione. – Az új színház stabilan magába foglal minden kiszolgáló helyiséget, ami kell egy előadáshoz, az irodáktól, műhelyektől kezdve a próbatermeken át a raktárokig – megtoldva még konferenciateremmel, kiállítóteremmel is. Ez a színház kiválóan alkalmas az összehangolt, egymásra figyelő csapatmunkára. A nagyszínház mellett egy kisebb, 200-300 fős játszóhelyet is kialakítottak: utóbbiban olyan kamaradarabokat viszünk színre, mint Puccini *Triptichonja*. A két különböző tér természetesen egészen másféle hozzáállást igényel. A nagyobb színházon könnyebben lehet dolgozni, de például a kis színházon sokkal több lehetőség van egyedi fényhatások, bensőséges hangulat kialakítására, mint a nagyszínházon, ahol csak szemből és oldalról tudunk világítani az óriási darukról.

A tervezéskor a szabadtéri körülmények mellett a másik speciális szempont, amit figyelembe kellett venni, a monumentalitás volt. Ez egyaránt vonatkozik a nézők befogadására és a színházi játék méreteire: esténként 3400 néző foglalhat itt helyet, egy szezonban 40 ezer látogató élvezi az előadásokat, amelyek 35 méter széles színház

padon kelnek életre. A tervezéskor figyelembe vették, hogy a nagyszabású operabemutatók hatalmas díszleteket, nagyzenekart, nagy létszámú kórust, esetenként tánckart igényelnek.

A saját bemutatók sorában az egyik legkülönlegesebb – egyben az egyetlen nem Puccini-mű – a zeneszerző stílusában megkomponált *Jr. Butterfly*, amely a *Pillangókisasszony* történetét gondolja tovább. Shigeaki Saegusa japán zeneszerző e művét hozták el idén a miskolci Bartók Plusz Operafesztiválra Torre del Lagóból, a társulat ugyanis szívesen vendégeskedik a világ minden táján. A vendégjáték most azért volt nagy kihívás, mert a miskolci szabadtéri színház csupán harmada az olaszénak. A megoldás itt is az volt, amit máshol is alkalmaztak már: több elemet kivettek a díszletből. A megkapott tervrajz alapján ugyan tudnak előre gondolkodni, de a végleges megoldás, hogy mit hogyan változtassanak, mindig a helyszínen dől el. Így itt például az atomrobbanás után egymásra dőlő romok felét kellett kihagyni. A Rumi Matsui díszlettervező által megkomponált látvány így is végig hatásos volt, teljes értékűnek bizonyult – köszönhetően Enricónak és közvetlen munkatársainak, akik egyébként az olasz színház méreteihez képest viszonylag kevesen vannak: – 17 fős az állandó műszaki stábunk – mondja Enrico Ghiglione. – Sok éve dolgozunk együtt, ez egy nagyon összeszokott csapat, érzelmileg sokkal szorosabban kötődünk egymáshoz, mint más kőszínházi társulatok váltakozó gárdái...

MIKITA GÁBOR

► S. Saegusa: *Jr. Butterfly* előadás a miskolci Operafesztiválon